

Sygn. akt III PO 2/12

WYROK
W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 2 marca 2012 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Jerzy Kwaśniewski (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Halina Kiriło

SSN Maciej Pacuda

w sprawie z odwołania M. Z.-N.

od uchwały nr ... Krajowej Rady Prokuratury z dnia 1 grudnia 2011 r. w sprawie przeniesienia w stan spoczynku z powodu uznania przez lekarza orzecznika Zakładu Ubezpieczeń Społecznych za trwale niezdolną do pełnienia obowiązków prokuratora,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 2 marca 2012 r.,

uchyla zaskarżoną uchwałę w części określającej datę przeniesienia odwołującej się w stan spoczynku i w tym zakresie przekazuje sprawę Krajowej Radzie Prokuratury do ponownego rozpoznania.

UZASADNIENIE

Uchwałą z dnia 1 grudnia 2011 r. Krajowa Rada Prokuratury przeniosła z dniem 9 sierpnia 2011 r. w stan spoczynku prokuratora Prokuratury Rejonowej /.../ M. Z.-N. W podstawie prawnej uchwały powołano przepisy art. 62a ust. 1 ustawy z dnia 20 czerwca 1985 r. o prokuraturze (Dz.U. z 2008 r. Nr 7, poz. 39 ze zm.) w związku z art. 70 § 1 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. - Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz.U. z 2001 r. Nr 98, poz. 1070 ze zm.; dalej jako: "usp").

Krajowa Rada Prokuratury ustaliła, że M. Z.-N. została powołana na stanowisko prokuratora z dniem 1 listopada 1999 r. W związku z jej problemami zdrowotnymi, które ujawniły się w toku służby Prokurator Okręgowy /.../, w dniu 27 czerwca 2011 r. zwrócił się w trybie art. 70 usp w związku z art. 211 pkt 5 k.p. i art. 62a ust. 1 i art. 118 ustawy o prokuraturze o przeprowadzenie przez lekarza orzecznika badania lekarskiego. Lekarz orzecznik Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w dniu 9 sierpnia 2011 r. orzekł o trwałej niezdolności do pełnienia obowiązków prokuratora z powodu choroby lub utraty sił przez M. Z.-N. W związku z tym Prokurator Okręgowy wystąpił do Krajowej Rady Prokuratury z wnioskiem o przeniesienie M. Z.-N. w stan spoczynku.

Krajowa Rada Prokuratury – oceniając przytoczone okoliczności faktyczne – uznała, że przeniesienie w stan spoczynku M. Z.-N. stało się możliwe od dnia wydania orzeczenia lekarza orzecznika ZUS, to jest od dnia 9 sierpnia 2011 r.

Powyższą uchwałą Krajowej Rady Prokuratury – w części dotyczącej określenia daty przeniesienia w stan spoczynku – zaskarżyła odwołaniem do Sądu Najwyższego prokurator M. Z.-N.. Odwołująca się zarzuciła błędną wykładnię art. 70 § 1 u.s.p. oraz art. 62 a ust. 1 ustawy o prokuraturze przez przyjęcie, że przeniesienie w stan spoczynku nastąpiło już z dniem 9 sierpnia 2011 r. W ocenie odwołującej się prawidłowa interpretacja powołanych przepisów powinna prowadzić do stwierdzenia, że przejście w stan spoczynku nastąpiło dopiero z datą doręczenia jej zaskarżonej uchwały (tj. w dniu 13 grudnia 2011 r.).

Odwołująca się wniosła o uchylenie zaskarżonej uchwały w części dotyczącej określenia daty przeniesienia jej w stan spoczynku i w tej części przekazanie sprawy Krajowej Radzie Prokuratury do ponownego rozpoznania.

W uzasadnieniu odwołania wskazano, że uchwała Krajowej Rady Prokuratury miała charakter retroaktywny, ponieważ bez podstawy prawnej ukształtowała status prawny odwołującej się z datą wsteczną. Przeniesienie w stan spoczynku z datą wsteczną spowodowało utratę części wynagrodzenia oraz zaniżenie wysokości miesięcznego uposażenia w stanie spoczynku (w dniu 1 września 2011 r. wzrastał bowiem o kolejny procent dodatek za wysługę lat), a także spowodowało zaniżenie ekwiwalentu pieniężnego za niewykorzystany urlop, wysokości jednorazowej odprawy oraz “trzynastej pensji”. Odwołująca się podkreśliła, że będąc prokuratorem przebywała nieprzerwanie od 4 stycznia 2011 r. do 10 stycznia 2012 r. na zwolnieniu lekarskim, w związku z czym przeniesienie jej w stan spoczynku z mocą wsteczną spowodowało “sytuację kuriozalną”, gdyż od 9 sierpnia 2011 r. do 13 grudnia 2011 r., czyli w okresie, w którym - według treści uchwały – nie była już czynna zawodowo, uzyskiwała zwolnienie z pracy na podstawie zwolnień lekarskich.

Odwołująca się podkreśliła, że uchwała Krajowej Rady Prokuratury oprócz pozbawienia jej możliwości wykonywania czynności prokuratorskich, wywołała istotny skutek w postaci zakończenia stosunku pracy łączącego odwołującą jako prokuratora, z jednostką organizacyjną prokuratury w której pełniła służbę. Do tej ostatniej sytuacji powinny mieć odpowiednie zastosowanie zasady dotyczące składania jednostronnych oświadczeń woli (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 10 maja 2006 r., III PO 2/06 – OSNP 2007/11-12/178), co prowadzi do wniosku, że przeniesienie prokuratora w stan spoczynku, powinno nastąpić z chwilą, gdy zainteresowany uzyskał rzeczywistą możliwość zapoznania się z treścią uchwały (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 10 stycznia 2007 r., III KRS 6/06 – OSNP 2008/3-4/52).

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Stosownie do art. 62a ust. 1 ustawy o prokuraturze w związku z art. 70 § 1 usp, prokuratora przenosi się w stan spoczynku na jego wniosek albo na wniosek właściwego prokuratora przełożonego, jeżeli z powodu choroby lub utraty sił uznany został przez lekarza orzecznika Zakładu Ubezpieczeń Społecznych za

trwale niezdolnego do pełnienia obowiązków prokuratora. W rozpoznawanej sprawie Krajowa Rada Prokuratury wydała – zgodnie z orzeczeniem lekarza orzecznika ZUS z dnia 9 sierpnia 2011 r. – uchwałę po upływie czterech miesięcy od daty tego orzeczenia. Przeniesienie w stan spoczynku prokuratora M. Z.-N. miałoby zatem wywoływać skutki w okresie poprzedzającym podjętą uchwałę. Na tym tle powstaje wynikający z odwołania problem braku podstaw “wstecznej mocy” uchwały. Rozstrzygające znaczenie ma to, że realizacja przez Krajową Radę Prokuratury należącą do niej kompetencji w zakresie przeniesienia prokuratora w stan spoczynku konstytutywnie ukształtowała sytuację prawną, powodując zasadniczą zmianę statusu prawnego prokuratora. Zmiana ta dotyczy dwóch aspektów, pozbawienia prokuratora jego praw (zobowiązań) o charakterze publicznoprawnym; oraz zakończenia stosunku pracy łączącego prokuratora z jednostką organizacyjną prokuratury, w której pełnił służbę. W każdym z tych aspektów dopuszczalne jest ukształtowanie zmienionego statusu prokuratora dopiero na przyszłość.

Orzeczenie lekarza orzecznika ZUS o trwałej niezdolności do pełnienia obowiązków prokuratora stanowi materialnoprawną przesłankę Krajowej Rady Prokuratury do przeniesienia prokuratora w stan spoczynku. Dopiero w następstwie realizacji kompetencji Krajowej Rady Sądownictwa, a nie na skutek orzeczenia lekarskiego – urzeczywistnia się nowy status prawny prokuratora (por. uzasadnienie wyroku Sądu Najwyższego z dnia 10 czerwca 2003 r., III KRS 3/03 – OSNP 2004/12/217).

W praktyce orzeczniczej dotyczącej przeniesienia prokuratora w stan spoczynku ujawnione zostały wyjątkowe sytuacje, w których możliwe stało się odstąpienie od zasady nowego, a więc tylko na przyszłość określenia statusu prokuratora. W każdym takim wyjątkowym przypadku chodziło o uzgodnienie przekształcenia statusu prokuratora z jego uzasadnionym interesem. Dotyczyło to długotrwałej niezdolności prokuratora (sędziego) do wykonywania obowiązków służbowych z powodu choroby, trwającej dłużej niż 1 rok, po upływie którego prokurator pomimo pozostawania na stanowisku nie otrzymywał wynagrodzenia za pracę. W takiej sytuacji uwzględnienie wniosku zainteresowanego prokuratora o wsteczne przeniesienie w stan spoczynku umożliwiało zachowanie ciągłości

świadczeń wynikających ze stosunku służbowego - wynagrodzenia za pracę i uposażenia w stanie spoczynku (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 19 lutego 2009 r., III PO 7/08 – OSNP 2010/17 – 18/222 i z dnia 14 lutego 2007 r., III KRS 7/06 – OSNP 2008/5–6/86). W rozpatrywanej sprawie nie zachodzi wyjątkowy stan rzeczy, który usprawiedliwiałby “wsteczne” przeniesienie prokuratora w stan spoczynku. Okoliczności sprawy, powołane w odwołaniu wskazują na szereg niekorzystnych dla zainteresowanej następstw niezachowania zasady przekształcenia prokuratora dopiero na przyszłość, w tym spowodowania przez zaskarżoną uchwałę wstecznego określenia utraty prawa do wynagrodzenia za pracę w okresie niezdolności do pracy.

Ma także rację odwołująca się wskazując, na prawne konsekwencje przeniesienia prokuratora w stan spoczynku w odniesieniu do podstawy zakończenia stosunku pracy łączącego prokuratora z jednostką organizacyjną, prokuratury, w której pełni służbę. Sąd Najwyższy miał już okazję wyjaśnić, że uchwały Krajowej Rady Prokuratury o przeniesieniu prokuratora w stan spoczynku należy traktować – w zakresie stosunku pracy – z uwzględnieniem zasad skuteczności jednostronnych oświadczeń woli (por. uzasadnienie wyroku Sądu Najwyższego z dnia 10 maja 2006 r., III PO 2/06, OSNP 2007/11-12/178, z dnia 19 lutego 2009 r., III PO 7/08 – OSNP 2010/17-18/222). Skuteczność złożenia takiego swoistego oświadczenia woli rozpatrywana z uwzględnieniem art. 61 § 1 k.c., prowadzi do wniosku, że przeniesienie prokuratora w stan spoczynku powinno nastąpić z chwilą, gdy zainteresowany uzyskał rzeczywistą możliwość zapoznania się z treścią uchwały. Co do zasady dopiero z chwilą wydania (i doręczenia odpisu zainteresowanemu prokuratorowi) decyzji o przeniesieniu w stan spoczynku powstaje nowy stan prawny w odniesieniu do stosunku pracy prokuratora przeniesionego w stan spoczynku, stan ustania stosunku pracy.

Z powyższych względów Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji.